Bakalářská práce

2024 Sandra Hutařová

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Bakalářská práce

DIAKONICKÝ ROZMĚR ŽIVOTA CÍRKEVNÍHO SBORU

Autor práce: Sandra Hutařová

Vedoucí práce: Mgr. Karel Šimr, Ph.D.

Studijní program: Sociální a charitativní práce (PS)

2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem autorem této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Dne 9.4.2024 Sandra Hutařová

Poděkování

Ráda bych vyjádřila své upřímné poděkování všem, kteří mi pomohli při tvorbě této bakalářské práce. Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Karlovi Šimrovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.“ Dále bych ráda poděkovala své rodině a přátelům za jejich neustálou podporu, povzbuzení a pochopení během mého studia.

Obsah

Úvod 7

1 Diakonie jako součást života Církve 9

1.1 Konstitutivní prvky Církve 9

1.1.1 Martyrie 10

1.1.2 Liturgie 10

1.1.3 Diakonie 11

1.1.4 Koinonie 13

2 Historie a podoby diakonie 14

2.1 Historie diakonie 14

2.1.1 Rané křesťanství 14

2.1.2 Starověk 15

2.1.3 Středověk 15

2.1.4 Vrcholný středověk 16

2.1.5 Novověk 17

2.1.6 Osvícenství 17

2.1.7 Současnost 18

2.2 Formy diakonie 19

2.2.1 Individuální spontánní praxe 19

2.2.2 Církevní diakonát 19

2.2.3 Institucionální diakonie v podobě zařízení 20

3 Církev bratrská 21

3.1 Diakonie Církve bratrské 21

3.2 Diakonie v rámci Sboru Církve bratrské 22

3.3 Církev bratrská Havlíčkův Brod 23

3.4 Pravidelné aktivity sboru 23

3.4.1 Dorostová unie v Havlíčkově Brodě 24

3.4.2 Mládež ... 24
3.5 Individuální spontánní diakonie ... 24
3.6 Formální podpora ze strany sboru ... 24
3.6.1 Bohoslužby ... 24
3.6.2 Bohoslužba v domovech pro seniory ... 25
3.6.3 Bohoslužba v nemocnici ... 25
3.6.4 Diakonie Církve bratrské ... 25
3.6.5 Hospic Mezi stromy ... 25
3.6.6 Poradna Mezi stromy ... 26
3.7 Krizová diakonie ... 26
3.7.1 Pomoc při pandemii coronaviru ... 27
3.7.2 Děti Afriky ... 27
3.7.3 Pomoc Ukrajině ... 27
3.7.4 Projekt Pomocná ruka ... 28
4 Výzkumné šetření ... 29
4.1 Cíl výzkumu ... 29
4.2 Výzkumné otázky ... 29
4.3 Metodika výzkumu ... 30
4.3.1 Polostrukturovaný rozhovor ... 30
4.3.2 Charakteristika výzkumného vzorku ... 31
4.4 Zpracování výzkumných dat ... 31
4.5 Otevřené kódování ... 31
Diskuse ... 36
Závěr ... 37
Seznam použitých zdrojů ... 38
Seznam zkratek ... 40
Seznam příloh ... 41

Příloha I. 42
Příloha II. 43
Příloha III. 45
Příloha IV. 48
Příloha V. 50
Abstrakt 52
Abstract 53

Úvod

Téma bakalářské práce jsem si vybrala, kvůli propojení aktivit sboru a dobrovolné (charitativní) práce. Mým oborem je sociální a charitativní práce a já bych chtěla blíže přiblížit tu charitativní část oboru z teologického hlediska. Předem chci upozornit na to, že jsem nikdy teologii nestudovala, takže pro mě psaní této práce byla velká výzva. Mými primárními zdroji jsou dvě knihy. První s názvem Trojí diakonie od Karla Šimra a druhá Církev v době pandemie od Michala Opatrného, Karla Šimra a kolektivu. Tato práce by měla poukázat na propojení spontánní diakonie a dobrovolné či charitativní práce na základě uvedení příkladů diakonických aktivit konkrétního sboru.

V bakalářské práci nejprve mapuji vývoj činností církve z hlediska konstitutivních prvků církve.

- svědectví o Bohu, Ježíši, šíření víry a předávání (martyrie).
- bohoslužba, která se vyvíjela už od počátku křesťanství (leiturgie).
- služba nebo nezištná pomoc bližním, realizace biblických zásad (daikonie)
- konstitutivní prvek společenství (koinonie).

Dále popisuji stručnou historii diakonických služeb během starověku, středověku a novověku až do současnosti. Zaměřuji se na rozdělení typů diakonie podle Heinze Rüeggera a Christophera Sigrista, kteří diakonii dělí do tří typů.

V poslední části se věnuji aktivitám Sboru Církve bratrské. Zde představím konkrétní Sbor Církve bratrské v Havlíčkově Brodě a diakonický rozměr tohoto sboru na základě předchozí kapitoly o podobách diakonie. Sbor nemá sáhodlouhou historii, nicméně je aktivní. Konkrétní sbor jsem vybrala, protože jde o nejaktivnější sbor v okolí mého trvalého bydliště a jsem s jeho přístupem a aktivitou členů ve sboru spokojená. Sbor má snahu aktivně reagovat na situace, které jsou nepříznivé a pomáhat nejen členům sboru, ale i ostatním potřebným lidem. Členové sboru byli velmi ochotní zapojit se do výzkumu mé bakalářské práce. Mým výstupem bude kvalitativní výzkum, provedený na základě polostrukturovaných rozhovorů se členy sboru, kteří tam aktivně působí. Konkrétně s kazatelem a s dalšími aktéry diakonické práce ve sboru. Cílem je zmapovat (reflektovat) sociální dimenzi fungování sboru na příkladu popsaného Sboru. Dále také zjistit, zda Sbor dostatečně pružně reaguje na životní situace a zvládá osobám aktivně pomoci v určitých mezích. Propojení teoretické a praktické části mé bakalářské práce bude zejména v

podobách diakonie. Na základě hovorů zjistím, jaké podoby diakonie Sbor má, případně zda ve fungování Sboru v rámci diakonie nejsou mezery, kterých si je sbor vědom nebo zda členům sboru vyhovuje funkčnost Sboru.

Téma bakalářské práce jsem zvolila na základě propojení diakonie se sociální prací, které není v dnešní době moc výrazné. Sociální práce je považována za profesionální aktivitu. Církevními neodbornými službami spíše opovrhuje, přitom by církevní společenství, sbory a farnosti mohly pomoci v některých nepříznivých životních situacích.

Diakonie byla dlouhá staletí brána jako dobrovolná pomoc chudým, trpícím nebo cizincům a byla pro věřící posláním. Diakonie dnes existuje jako rozmanitá síť charitativních organizací a služeb, které se zaměřují na pomoc potřebným lidem ve společnosti.

1 Diakonie jako součást života Církve

Na začátku této práce bych chtěla představit pojem diakonie jako jeden z konstitutivních prvků. Diakonie je pojem, který se začal využívat již v Novém zákoně v souvislosti s pomocí ostatním lidem, jinak označovaná jako služba. Jde o konstitutivní prvek, který se projevuje ve vnějším směru jako křesťanská filantropie a vnitřně jako pastorační péče a vedení Církve, což je rovněž chápáno jako forma služby.[1] Diakonie v propojení se sociální prací představuje spojení křesťanského principu služby bližnímu s profesionálním přístupem k řešení sociálních potřeb a problémů ve společnosti. Toto propojení umožňuje církvi efektivněji a komplexněji reagovat na sociální výzvy a poskytovat potřebnou podporu a péči lidem ve společenství.

1.1 Konstitutivní prvky Církve

V této části shrnu základní konstitutivní prvky církevních společenství, které byly popsány a zdůrazněny v mnoha dílech, já jsem čerpala primárně z dvou děl. Prvním je Trojí diakonie od Karla Šimra a druhým Církev v době pandemie od Michala Opatrného, Karla Šimra a kol.

Rozdělení konstitutivních prvků Církve vzniklo ve dvacátém století v německé teologii. Konstitutivní prvky je možno chápat jako úkoly či cíle, které by Církev měla sledovat a usilovat o jejich naplnění.[2] První je martyrie nebo-li svědectví, dále liturgie je bohoslužba čili slavení. Třetí je diakonie, pomoc chudým a nemocným, služba potřebným. Dohromady tyto jednotlivé konstitutivní prvky vytvářejí trojrozměrný prostor, díky kterému Lehner pomocí své teorie ukázal církev jako tzv. gotickou katedrálu. Aby se svojí výškou a velikostí nezhroutila, tak ve vnitřním prostoru vzniká koinónia.[3] Jde o shromáždění a utvoření sboru (společenství). Pokud by nějaký z těchto konstitutivních prvků chyběl, pak by nemohl vzniknout prostor pro společenství. Tyto konstitutivní prvky společně formují identitu a život Církve, posilují její misijní účel a pomáhají věřícím růst ve víře a duchovním životě. Na základě těchto prvků je určené o co má Církev usilovat, aby mohla být Církví.[4]

---

[1] Srov. OPATRNÝ, M.; ŠIMR, K. *Církev v době pandemie,* s. 12

[2] Tamtéž, s. 11

[3] Tamtéž, s. 25

[4] Srov. MARTINEK, M. *Praktická teologie pro sociální pracovníky*, s 63

1.1.1 Martyrie

Lze chápat dvojím způsobem, a to svědectví o Bohu a mučednictví.[5] Martyrium může být chápáno jako konstitutivní prvek křesťanské identity a spirituality, protože hraje klíčovou roli ve formování a posilování víry a odvahy věřících. Připomíná věřícím jejich závazek křesťanským hodnotám a principům, ať už v dobách pronásledování, utrpení nebo v každodenním životě. Ukazuje, že víra není pouze abstraktním konceptem, ale záležitostí života a smrti.

Může znamenat nějaké svědectví, tj. před soudcem podané svědectví, které má oslovit člověka a jeho nitro. Výraz martyria je převzatý z latiny, kde je kladen důraz na bolest. Výraz je znám i z řečtiny „martyrion“, což v překladu znamená také svědectví. Martyrie ale může značit i mučedníky, kteří byli za svoji víru mučeni. Svědectví Bohu, Ježíši Kristu, nikoliv však o Bohu. Svědci jsou vyzváni hlásání svědectví o své víře. Martyrii je potřeba chápat jako svědectví Bohu, nikoliv o Bohu. Studium martyria nám umožňuje hlouběji pochopit podstatu křesťanského svědectví a vytrvalosti, ať už v historickém nebo současném kontextu.

Ke svědectví o Bohu náleží misie, kde křesťané usilují o předání své víry nekřesťanům, svědectvím ze života. Jedná se o projev víry prostřednictvím každodenního jednání.[6] Pojem martyria odkazuje k antickému označení mučedníka, který se svým utrpením stal svědkem Bohu. V této souvislosti se můžeme bavit o misijním působení na základě aktivního svědectví nebo svědectví života a tzv. koncept nové evangelizace. Jedna z možností, kde jsou křesťané Božími svědky pomoci člověku v nouzi.

Svědectví je úlohou Církve a také ctností každého křesťana a nedá se oddělit od dalších významných posláních Církve. Martyrie má strukturální spojitosti, je spojena tím, jak Církev žije v daném společenství. Souvisí s dalšími z pilířů konstitutivních prvků.

1.1.2 Liturgie

K dalšímu základnímu konstitutivnímu prvku patří liturgie. Z řeckého slova „leitourgia“, které znamená práce pro lid, dílo lidu.

---

[5] Srov. OPATRNÝ, M.; ŠIMR, K. *Církev v době pandemie*, s. 82 – Jaroslav Vokoun

[6] Srov. MARTINEK, M. Praktická teologie pro sociální pracovníky, s 63

Vystihuje vzájemný vztah mezi člověkem a Bohem, a to jak z pohledu člověka, tak z pohledu Boha.[7] Modlitbou je míněno dílo lidu pro Boha, ale i Boha pro lid. Vývoj liturgie začal již na počátku křesťanství, jde o veřejnou bohoslužbu církve. Bohoslužba má projevit úctu nadpřirozené síle. Liturgie vystihuje dynamiku křesťanské bohoslužby, která není obsažena pouze ve čtení liturgických textů, ale jde i o setkání s Kristem, který byl vzkříšen a shromážděním křesťanského sboru.[8] Tento kult vyplývá ze zpráv o poslední večeři Ježíše Krista s učedníky.

Apoštol Pavel říká, že víra se zrodí a posiluje skrze slyšení Božího slova.[9] Bohoslužby se konají v kostelech nebo modlitebnách. Během bohoslužby věřící poslouchají Boží slovo a jsou vedeni ve své víře. Konání bohoslužeb probíhá pod vedením liturga. Liturgie, jako velké dílo, které oslavuje Boha probíhá v církevních prostorách. Jsou to místa, kde bývá bohoslužba, která probíhá správně podle zásad. Zkušenost Boží přítomnosti a záchranného díla v Kristu skrze Ducha svatého se projevuje v interakci, v naslouchání slovům, v konkrétních fyzických gestech a materiálních projevech.

Podle Richarda Schechnera se liturgie nedá oddělit od liturgického shromáždění. Liturgie je formovaná rozcházením a scházením se osob, které jsou součástí společenství. Dříve bylo slavení liturgie „shromáždění“ značeno pojmem synaxis. [10]

V liturgii může křesťan nalézt zvláštní místo pro prožívání Božího spásného působení [11] Liturgie vychází z tradičních obřadů a pravidel daných danou Církví nebo denominací. Celkově lze říci, že liturgie hraje klíčovou roli v životě mnoha věřících a je pro ně zdrojem duchovní síly, inspirace a spojení s posvátným. Lze říci, že liturgie slouží k podpoře duchovního růstu, k posílení společenství a k projevu individuální víry a oddanosti.

1.1.3 Diakonie

Historie diakonie je založena na dlouhé tradici péče o potřebné a utlačované v různých společenstvích a kulturách. V křesťanském kontextu je diakonie odvozena z biblických záznamů, zejména ze životního příkladu Ježíše Krista a raných křesťanských společenství.

---

[7] Srov. MARTINEK, M. Praktická teologie pro sociální pracovníky, s 63

[8] Srov. OPATRNÝ, M.; VLČKOVÁ, M. Církev v době pandemie, s. 140

[9] Srov. Liturgie. Bohoslužba slova [online]

[10] Srov. OPATRNÝ, M.; VLČKOVÁ, M. Církev v době pandemie, s. 139

[11] Tamtéž, s. 145

V Novém zákoně nalezneme Ježíšovo učení a jednání jako základní pramen inspirace pro diakonickou službu. Ježíšova péče o nemocné, chudé, opuštěné a utlačované byla založena na principu lásky k bližnímu a poskytovala vzor pro křesťanskou službu.

Pojem je znám již z raného křesťanství. Diakonie je slovo odvozené z řeckého "diakonia", což znamená služba nebo poslání. Význam slova diakonie byl dříve chápán jako pomoc a služba chudým a nemocným, samozřejmě můžeme najít i jiné verze tohoto pojmu podle toho, z jakého pohledu chceme diakonii chápat[12]. Z řeckého slova diakonia (služba) pomoc bližním. Osoby, které tuto činnost vykonávaly se nazývaly diakóni nebo diakónky (šlo o vdovy nebo svobodné ženy). Tyto osoby měly vnímat, kdo potřebuje pomoc a potřebným lidem s respektem pomoc nabídnout bez předsudků. Diakonie jako služba potřebným je praktickou odpovědí na utrpení a nespravedlnost, vůči osobám, které jsou v krizové situaci.[13] Tato služba může zahrnovat materiální pomoc, sociální podporu, duchovní péči a další formy aktivit, které jsou motivovány láskou k bližnímu a snahou o zlepšení života druhých. Diakonie je důležitou součástí mnoha náboženských tradic a církví, které se snaží prakticky vyjádřit svou víru a solidaritu s těmi, kdo potřebují pomoc.

Definic slova diakonie je celá řada např. *„pomáhající jednání ve prospěch lidí, kteří se nachází v sociální, fyzické nebo psychické nouzi, a jehož motivace, metody a zacílení jsou teologicky odůvodněny a reflektovány.“* [14]

Pomoc lidem v obtížných životních situacích nesmí být zneužívána k získání lidí pro křesťanskou víru. Služba potřebným má přednost před ostatními prvky, jde o tzv. primát diakonie.[15] Jde o nezrušitelnou dimenzi ve víře, z hlediska odpovědnosti za druhé a jako praxe následování Ježíše Krista. Křesťanská víra a její kvalita spočívá právě v diakonii, ve službě všem lidem, bez dalších zájmů. To, co specifikuje křesťanskou diakonii, je její humanita.

Diakonie představuje základní princip křesťanského života, kde se láska k bližnímu nejen vyjadřuje slovy, ale především konkrétními činy. Je to povolání k péči o ty, kdo potřebují pomoc, a k budování spravedlivější a soucitnější společnosti. Skrze diakonii se naplňuje

---

[12] Srov. ŠIMR, Karel. Trojí diakonie, s. 13.

[13] Srov. MARTINEK, M. Praktická teologie pro sociální pracovníky, s 63

[14] Ulrich H.J. KÖRTNER, Diakonie und Öffentliche Theologie, s. 2.

[15] Srov. MARTINEK, M. Praktická teologie pro sociální pracovníky, s 66

poselství Kristovy lásky a milosrdenství ve světě, a to nejen pro ty, kdo službu přijímají, ale i pro ty, kdo ji vykonávají.

1.1.4 Koinonie

Slovo "koinonie" pochází z řečtiny a v překladu do češtiny se obvykle interpretuje jako "společenství". Je pilířem pro uskutečnění ostatních konstitutivních prvků, které popisuji v celé kapitole. Koinonie je založena na sdílení společných hodnot, víry a poslání. Je to vzájemné spojení věřících, které vychází z jejich společného vztahu k Bohu a křesťanského životního stylu. Koinonie představuje nejen prostor pro duchovní růst jednotlivců, ale také pro budování pevných vztahů a komunity, která se navzájem podporuje a sdílí radosti a obtíže života. Jde o kulturní a společenský život ve sborech, snaha o sjednocení osob ve sboru.[16]

Při pročítání Bible čteme o povolání Božího lidu. Úryvky, které mluví o pospolitosti lidu, máme v Bibli nesčetně. Ve SZ je velice známá kniha Exodus, kde se píše o Mojžíšovi a vyvedení Izraelského lidu z Egypta. Bůh s Mojžíšem uzavřel smlouvu na hoře Sinaj.[17]

Za koinonii čili společenství je považován Boží lid. Jde o úplně jiný typ společenství než, který si nejspíše představíme. Boží lid tvoří lidé, kteří by mezi sebou nejspíše byli přátelé, ale právě proto jde o něco specifického. Koinonie je způsob sdílení života s ostatními lidmi v daném společenství.[18] Důležitým prvkem koinonie je také důraz na vzájemnou otevřenost, porozumění a respekt mezi věřícími. Právě vzájemná pospolitost v rámci společenství je klíčovým nástrojem koinonie.[19] Je to společenství, které není založeno na hierarchii nebo autoritě, ale na duchovní rovnosti a bratrské lásce. V koinonii nachází věřící nejen duchovní podporu a povzbuzení, ale také prostor pro vzájemné sdílení radostí i bolestí života.

Na závěr lze tedy konstatovat, že koinonie jako konstitutivní prvek Církve představuje její duchovní srdce, které ji živí, posiluje a motivuje k naplňování jejího poslání ve světě.

---

[16] Srov. MARTINEK, M. Praktická teologie pro sociální pracovníky, s 63

[17] Srov. OPATRNÝ, M.; HOŠEK, P. Církev v době pandemie, s.120

[18] Tamtéž, s.125

[19] Tamtéž, s.124

2 Historie a podoby diakonie

Vzhledem k tomu, že se moje práce zaměřuje na diakonický rozměr života církevního sboru, tak jsem se rozhodla diakonii, jako takovou více přiblížit, a to jak z historického hlediska, tak z hlediska typů, kterými lze diakonii chápat. Diakonie byla uspořádána různými způsoby. Osobně uvedu formy diakonie, které jsou podle Heinze Rüeggera a Christopha Sigrista seřazeny do tří typů.

2.1 Historie diakonie

Vylíčím historii diakonie ve starověku, konkrétně od raného křesťanství, přes středověk, novověk až po současnost. Přiblížím hlavní vývojové fáze a charakteristické rysy, které diakonii provázely během historického vývoje.[20]

Moje práce je zaměřená na diakonický rozměr, konkrétní Církve, která není katolickou. Je důležité si tedy uvědomit, že termín "evangelická" se během středověku nepoužíval v tom smyslu, v jakém ho chápeme v současném kontextu. Během středověku byla církev v západní Evropě převážně katolická a diakonie měla podobu charitativních a dobročinných aktivit prováděných pod vedením katolické církve. I přesto jsem se rozhodla o historii slova diakonie napsat stručnou kapitolu.

2.1.1 Rané křesťanství

Diakonie v antickém Řecku a Římě byly běžnou součástí společnosti. Řecká filozofie a etika zdůrazňovaly hodnotu dobročinnosti a péče o ty, kdo potřebují pomoc. Ve starověkém Římě existovaly různé formy veřejné a soukromé charity, které poskytovaly pomoc chudým a nemajetným.

Rané křesťanské společenství převzalo a rozvinulo koncepty dobročinnosti a péče o druhé. Podle Nového zákona byli Diakóni (doslovně "služebníci" nebo "posluhovači") pověřeni péčí o chudé a vdovy v raných křesťanských obcích. Jedna z prvních zmínek o diakonii v křesťanském kontextu je ve Skutcích apoštolů, kde se píše o výběru sedmi mužů, kteří měli pečovat o distribuci jídla mezi vdovy. Na diakonii se již v rané fázi křesťanství podíleli nejen muži, ale i ženy. Tyto ženy se nazývaly Diakonky.[21]

---

[20] Srov. ŠIMR, Karel. Trojí diakonie, s. 25

[21] Srov. MARTINEK, M. Praktická teologie pro sociální pracovníky, s. 41

2.1.2 Starověk

Ve starověku se diakonie často rozlišovala na dvě hlavní formy: diakonie jako služba lásky na příkladu služby Ježíšovy a diakonii stolu.[22] Diakonie slova se týkala misijního úsilí a duchovní služby, kde křesťané sdíleli evangelium a učili nové věřící. Tato forma diakonie se zaměřovala na šíření víry, vyučování a pastorační péči. Diakonie stolu se zase týkala fyzické péče a podpory potřebných ve společenství. To zahrnovalo distribuci jídla, oblečení a dalších materiálních potřeb mezi chudými a nemajetnými. Tato forma diakonie reflektovala křesťanskou hodnotu lásky k bližnímu a péči o potřebné, podobně jako to bylo v raných křesťanských společenstvích popsáno v biblických textech, například ve Skutcích apoštolů. Obě formy diakonie byly považovány za nedílnou součást křesťanského života a poslání ve starověku a hrály klíčovou roli v rozvoji rané církve a v jejím vztahu k okolní společnosti.

Během prvních pěti století byla diakonie převážně ukotvena v místních křesťanských společenstvích. Nebyla svěřena zvláštním institucím, ale byla zodpovědností celého společenství.[23] Praxe křesťanů je viditelná například v dopise Aristida z Atén císaři Piovi, kde se píše o vzájemné lásce, mezi lidmi bez ohledu na jejich životní situaci, ať už šlo o ztrátu blízkých osob či neznámé osoby, které potřebují pomoci.

2.1.3 Středověk

Rozpadem západní římské říše se zvyšuje potřeba služeb. Diakonie pod vedením církve nemohou zvládnout nápor zapříčiněný rozpadem říše. Při stěhování národů, narůstají válečné konflikty a je větší množství morových epidemií.[24] Během středověku také zaznamenáváme počátky venkovských struktur nebo-li farností. Tyto farnosti měly za úkol postarat se o chudé na svém území.

Během středověku hrály klíčovou roli diakonické služby prováděné kláštery. Kromě klášterů se diakonické služby poskytovaly i ve městech a vesnicích prostřednictvím různých charitativních institucí a organizací. Obchodní a řemeslné cechy, bratrstva a spolky často provozovaly nemocnice, sirotčince a chudobince a poskytovaly podporu nemajetným a trpícím ve společenství. Chudoba a sociální obtíže se stále více koncentrují

---

[22] Srov. FILIPI, Pavel: Nová paradigmata pro diakonii? s. 1

[23] Srov. ŠIMR, Karel. Trojí diakonie, s. 26

[24] Tamtéž

do venkovských oblastí. [25] Středověká diakonie byla založena na principu lásky k bližnímu a péče o potřebné, který byl důležitou součástí křesťanské víry a etiky té doby. I přes určité nedostatky a omezení byla diakonie ve středověku klíčovým prvkem sociálního zabezpečení a poskytovala pomoc a útěchu mnoha lidem v dobách nouze a strádání.

V průběhu středověku dochází k zakládání špitálů a dalších sociálních institucí. Podpora chudých a potřebných nalézá nové formy v různých rytířských řádech a občanských spolcích vznikajících ve městech.[26] Vznik rytířských řádů popisuji v období vrcholného středověku.

2.1.4 Vrcholný středověk

Významné změny v pojetí diakonie přicházejí s nástupem reformace a jejím učením o ospravedlnění a odmítnutím myšlenky, že lidské skutky mají záslužnost před Bohem.[27] Vznikají další špitály a komunity, které považují provoz špitálů za velice podstatný úkol. Vznikaly významné řády ať už rytířské nebo mnišské jako např.: Johanité, Lazarité a Antonité.[28]

V období 14. a 15. století vznikala nová sdružení známá jako Bratrstva, která se připojovala, již k existujícím špitálním řádům a tvořila jejich "občanskou základnu." Paralelně s tím se začala formovat i tzv. ženská společenství. Šlo o společenství Bekyň. Tyto skupiny založené ovdovělými nebo svobodnými ženami měly za úkol péči o nemocné a umírající v jejich domovech nebo vzdělávání dívek.[29] Tímto způsobem se diakonie během středověku stávala stále více decentralizovanou a zapojovala do ní široké spektrum laiků, kteří ve své charitativní práci viděli svou duchovní cestu k solidaritě s těmi, kdo trpěli a potřebovali pomoc.

Jako poslední stojí za zmínku vznik cechů, které byly zdrojem sociální solidarity. Šlo o řemeslné cechy. Členství v nich znamenalo jakousi formu sociálního pojištění.[30] Vrcholný středověk byl obdobím intenzivního rozvoje diakonie, kdy se křesťanská církev aktivně

---

[25] Srov. MARTINEK, M. Praktická teologie pro sociální pracovníky, s. 48

[26] Srov. ŠIMR, Karel. Trojí diakonie, s. 27-28

[27] Tamtéž, s. 28

[28] Srov. MARTINEK, M. Praktická teologie pro sociální pracovníky, s. 50-51

[29] Tamtéž, s. 52

[30] Tamtéž, s. 53

angažovala v poskytování pomoci potřebným a projevovala tak svou lásku a solidaritu s těmi, kdo trpěli a byli ve společnosti opomíjeni.

2.1.5 Novověk

Diakonické služby byly ovlivněny třicetiletou válkou a průmyslovou revolucí. Podstatné je reformačního hnutí v čele s Johnem Calvinem, Ulrichem Zwinglim a Martinem Lutherem je klíčovým bodem pro charitní diakonii.[31] Reformace znamenala značný přesun moci a autority od katolické církve k nově vzniklým protestantským církvím. Reformátoři zdůrazňovali důležitost služby potřebným a vytvářeli nové formy diakonických organizací, které byly často spojeny s novými církevními strukturami.

Služba, která pomáhá chudým je podle tohoto hnutí způsob „osvobození" Bohem z hříchu lidské duše. Neznamená to ovšem, že člověk, který pomáhá zasluhuje věčnou spásu. Podle Luthera se na sociální práci dá nahlížet ze dvou pólů, a to jako na duchovní, tak na světskou. Duchovní má zajistit získání vlastní spásy diakonií pro chudé a trpící. Světská je pak úkolem osob, které jsou z vyšších vrstev a mohou působením materiálních a finančních prostředků pomoci těmto ohroženým osobám.[32] Novověká diakonie tak reflektovala změny v náboženských a sociálních strukturách, které byly charakteristické pro období reformace a rozvoje moderního světa. Tyto změny vedly k profesionalizaci charitativní práce a k většímu zapojení státu do organizace a financování diakonických služeb.

2.1.6 Osvícenství

V první polovině 19. století se rodí hnutí, které lze považovat za počátek diakonie, chápané v moderním slova smyslu. *„Theodor Fliedner (zakladatel komunit diakonek), Wilhelm Löhe, Friedrich von Bodelschwing a především Johann Hinrich Wichern (zakladatel Vnitřní misie) sdílí étos zachraňující lásky, kterou chtějí vyjadřovat svými aktivitami, nesenými hlubokou pietisticky laděnou zbožností."*[33]

---

[31] Srov. MARTINEK, M. Praktická teologie pro sociální pracovníky, s. 54

[32] Srov. ŠIMR, Karel. Trojí diakonie, s. 29

[33] ŠIMR, Karel. Trojí diakonie, s. 31

Diakonická práce se tak vlivem Fliednera a Wicherna zdá jako práce specifická pro ženy jako pokorné a obětavé sloužení potřebným.[34] Fliednera lze považovat za otce diakonie sociálních služeb, které reagovaly na průmyslovou revoluci.

V tomto období docházelo k zakládání nových charitativních institucí, jako například dobročinných spolků, nemocnic a sirotčinců, které se snažily poskytovat péči a pomoc potřebným podle nových principů. Osvícenství tedy přineslo další rozvoj diakonických aktivit a posílilo důraz na humanitární a morální zásady péče o bližního, což mělo dlouhodobý dopad na diakonii a charitativní práci v moderní společnosti.

2.1.7 Současnost

Do roku 1950 se pracuje s modelem Theodora Fliednera. Diakonická práce se zařadila do instituce státu a stala se veřejnou službou. Tím se mění i pohled na pracovníka v diakonii, který se stává spíše zaměstnancem.[35] V první polovině 20. století v období nacionálního socialismu prošla během diktátorského režimu diakonie nepříznivým obdobím.

Moderní diakonie je oblast sociální práce, která se zabývá poskytováním pomoci a podpory lidem v náročných situacích a potřebám různých sociálních skupin. Vychází z křesťanských principů péče o bližního, ale je otevřená pro širokou škálu lidí bez ohledu na jejich náboženské vyznání. Termín „moderní diakonie“ se začal běžně používat v průběhu 20. století, kdy došlo k výraznému rozvoji sociální práce a charitativních aktivit.

V ČR se moderní pojetí diakonie zrodilo po roce 1948. Křesťanská služba však funguje dál i po celou dobu totality a má v různých farnostech a sborech různé podmínky. Diakonie je dnes chápána jako součást celospolečenského úkolu sociální pomoci, který je prováděn církevními charitativními organizacemi. Jejich činnost se řídí odbornými standardy a platnou legislativou a často jsou financovány z veřejných prostředků.[36] Diakonie tak představuje důležitý pilíř v sociálním zabezpečení a péči o znevýhodněné členy společnosti, a to jak z pohledu církevních institucí, tak i celé společnosti jako celku.

---

[34] Srov. FILIPI, Pavel: Nová paradigmata pro diakonii? s. 3

[35] Srov. FILIPI, Pavel: Nová paradigmata pro diakonii? s. 4

[36] Srov. ŠIMR, Karel. Trojí diakonie, s. 31

2.2 Formy diakonie

Když mluvíme o diakonii, máme na mysli rozmanitý jev, který se autoři zabývající se teorií diakonie snaží různými způsoby uspořádat. Rozhodla jsem se popsat ve své práci formy diakonie podle, kterých můžeme diakonii chápat třemi způsoby na základě vzoru v knize Trojí diakonie od Karla Šimra ve stejnojmenné kapitole.

Heinz Rüegger a Christoph Sigrist dělí diakonii do tří typů:

1. individuální spontánní praxi konkrétní blíženecké lásky

2. církevní diakonát

3. institucionální diakonii v podobě dobově se proměňujících typů zařízení.[37]

V tomto světle můžeme reflektovat diakonii jako součást interakce, organizace a institucionální struktury.[38]

2.2.1 Individuální spontánní praxe

Vztahuje se k jednotlivým osobám, které spontánně a individuálně poskytují pomoc a podporu potřebným v různých situacích. Tato praxe není organizovaná nebo řízená institucemi, ale je založena na osobním přesvědčení a motivaci jednotlivce k pomoci druhým. Může se projevovat prostřednictvím drobných činů laskavosti a solidarity v každodenním životě nebo také formou aktivní účasti v dobrovolnických aktivitách a charitativních projektech. Individuální spontánní diakonická praxe je taková, která vychází přímo z lidského srdce a vůle pomáhat, aniž by byla organizovaná nebo koordinovaná nějakou institucí.[39]

2.2.2 Církevní diakonát

Představuje konkrétní typ diakonie, který je spojen s duchovními služebníky v rámci křesťanských církví. Tento diakonát není pouze sociální službou, ale má i duchovní rozměr. Diakon poskytuje materiální pomoc potřebným, ale také vykonává pastorační činnost a podílí se na duchovním životě komunity. Jejich služba je založena na křesťanských hodnotách lásky, solidarity a služby bližnímu, a jejich úkolem je reflektovat Boží lásku a péči ve světě.

---

[37] RÜEGGER, Heinz – SIGRIST, Christoph: Diakonie – eine Einführung, s. 21−22.

[38] Srov. ŠIMR, Karel. Trojí diakonie, s. 102

[39] Tamtéž, s. 176-177

Diakóni jsou pověřeni péčí o komunitu, službou potřebným a organizací charitativních aktivit. Jejich role může zahrnovat pastorační péči, podporu věřících i materiální pomoc potřebným.[40]

2.2.3 Institucionální diakonie v podobě zařízení

Institucionální diakonie hraje klíčovou roli v poskytování sociální péče a podpory ve společnosti.[41] Tyto instituce poskytují různé druhy služeb, jako je lékařská péče, vzdělávání, sociální rehabilitace, ubytování a stravování, a další formy podpory potřebných jednotlivců, rodin a skupin. Dodnes jsou zřizovány různé formy diakonických zařízení, jako například domovy pro seniory, vzdělávací instituce nebo ústavy pro duševně nemocné.

Jejich činnost je často prováděna ve spolupráci s veřejnými institucemi, charitativními organizacemi a dobrovolníky, aby bylo možné poskytovat co nejúčinnější a komplexnější služby. Institucionální diakonie se také často snaží identifikovat a řešit systémové problémy a nerovnosti ve společnosti, které mohou být příčinou potřebné péče a podpory. Vzhledem k tomu, že má práce je dále zaměřená na konkrétní Sbor Církve bratrské zmíním zde střediska, která jsou vedena pod Diakonií CB. Jedná se o tři střediska, která provozují různé sociální služby.[42]

Středisko Bethesda. Domov pro seniory nad 65 let, kteří trpí omezenou soběstačností, sníženou mobilitou a zhoršeným celkovým zdravotním stavem, jsou nuceni opustit své domovy a přirozené sociální prostředí kvůli potřebě zvýšené péče a podpory.[43]

Středisko Černý most, ve kterém jsou vedeny tři služby. První je centrum denních služeb, dále chráněné bydlení a jako poslední je osobní asistence. Cílovou skupinou jsou osoby s tělesným a kombinovaným postižením.[44]

Středisko Xaverov – Chráněné bydlení pro osoby s chronickým duševním onemocněním, mentálním onemocněním a s kombinací duševního a mentálního onemocnění. [45]

---

[40] Srov. ŠIMR, Karel. Trojí diakonie, s. 177

[41] Tamtéž, s. 166

[42] Srov. Diakonie Církve bratrské: O nás [online]

[43] Srov. Bethesda: O nás [online]

[44] Srov. Středisko Černý most: O nás [online]

[45] Srov. Chráněné bydlení na Xaverově [online]

3 Církev bratrská

V této části bych ráda stručně přiblížila Církev bratrskou a také její diakonii. Dále popíší fungování jednoho ze sborů, který spadá pod CB. Vzhledem ke „stáří“ tohoto sboru a k jeho místu působiště spadá tento sbor k jednomu z nejaktivnějších sborů na Vysočině, který má snahu aktivně reagovat na situace, které mohou ohrožovat některou část společnosti.

Církev bratrská je společenství, které zahrnuje lidi všech generací. Církev bratrskou v dnešní době tvoří necelých 80 sborů, ve kterých je přes 11 000 členů.[46] Bohoslužeb se účastní i osoby, které nejsou členy daných sborů, jde o řadu hostů nebo přátel osob z daného sboru.

Všechny sbory jsou samostatné a nezávislé a uvědomují si, že potřebují žít a sloužit v jednotě, bratrské pomoci a spolupráci. Sbory jsou spravovány kazatelem a staršovstvem.[47] Církev bratrská stejně jako ostatní křesťanské církve vyznává jednoho Boha. Otce, syna i ducha svatého, který stvořil svět, stal se v Ježíši Kristu člověkem a zůstává s námi doposud.

3.1 Diakonie Církve bratrské

Diakonie Církve bratrské (dále jen DCB) je nestátní neziskovou organizací, která byla založena 7.3.1992 rozhodnutím Rady Církve bratrské. Registrovaná je u Ministerstva kultury ČR od 1.1.1994. Jde o registrovaného poskytovatele sociálních služeb podle zákona o sociálních službách číslo 108/2006 Sb. Zřizovatelem je Církev bratrská[48]. Jde o křesťanskou organizaci, která se řídí následujícími hodnotami. Osobnost Ježíše Krista jako inspirace pro ostatní, respekt k lidem a zachování jejich úcty. Spolehlivost a kvalitně odvedená týmová spolupráce.

DCB je evidováno v rejstříku právnických osob podle zákona č. 3/2002 Sb. o církvích a náboženských společnostech. Hlavním sídlem DCB je Praha 3- Žižkov.[49] Organizace je založena na dobu neurčitou a její oprávněnou osobou je ředitel. Cílem DCB je prospěšná činnost v sociální oblasti. Zajišťují, organizují či poskytují činnost zejména ve zdravotních či sociálních službách. Činnosti a služby osobám se sociálním nebo zdravotním omezením či se specifickými potřebami. Dále zajišťují pastorační, výchovnou, poradenskou,

---

[46] Církev bratrská: Kdo jsme [online]

[47] Tamtéž

[48] Stanovy, Diakonie Církve bratrské

[49] Tamtéž

diakonskou nebo misijní činnost v oblasti duchovní péče. Práce s jednotlivými generacemi, různé volnočasové aktivity, komunitní centra, podpora integrace zdravotně postižených nebo vyloučených osob (komunit). Mezi práci DCB spadá i pořádání veřejně prospěšných sbírek a charitativní nebo humanitární pomoc, a to nejen v ČR, ale i v zahraničí. Dále pořádání veřejných akcí, a to i bohoslužeb. Vydávání různých publikací, tiskovin a prezentací se zaměřením na DCB. Poslední je spolupráce s ostatními CB či ostatními křesťanskými církvemi, či organizacemi s obdobným zaměřením. [50]

Nestátní nezisková organizace Diakonie svoji práci nevykonává pouze pro členy konkrétních sborů, ale také může služby poskytovat i veřejnosti.

Vzhledem k právně ošetřeným fungováním Diakonie Církve bratrské můžeme říci, že jde o profesionální diakonii. Práci vykonávají proškolení nebo vysokoškolsky vzdělaní lidé. Zpravidla se při práci s lidmi, kteří jsou v cílové skupině DCB, vyskytuje lékařský a zdravotní personál, psychologové, sociální pracovníci, pracovníci v sociálních službách a pečovatelé. DCB je financována bezúplatným nabytím, dary od fyzických a právnických osob.

Diakonie Církve bratrské má po celé České republice několik poboček, každá z nich se zaměřuje na různé formy pomoci. Sbory Církve bratrské, které nespadají pod Diakonii mohou této organizaci přispívat ze svých rozpočtů, dále se také mohou zapojovat do humanitární pomoci či různých projektů.

Jde o organizaci, která svým názvem uvedla pojem diakonie více mezi společnost a neuzavřela se pouze do životů církví.

3.2 Diakonie v rámci Sboru Církve bratrské

V této části bych ráda popsala fungování diakonie v rámci konkrétního Sboru. Pro moji práci jsem zvolila sbor CB v Havlíčkově Brodě. Důvod je ten, že dlouhodobě sleduji, jak probíhá vznik prvního hospicu na Vysočině a komunikuji s lidmi, kteří tento projekt iniciovali. Jde o členy sboru, který v následující kapitole budu popisovat.

[50] Stanovy Diakonie Církve bratrské.

3.3 Církev bratrská Havlíčkův Brod

Sbor Církve bratrské je jeden z mladších sborů, ale je velmi aktivní. První sborový dům byl otevřený od roku 1996. Modlitebna, ve které se členové Sboru scházeli, přestala svojí kapacitou vyhovovat, a tak byly v roce 2014 postaveny nové prostory pro Sbor na vedlejším pozemku. 23.3.2014 probíhalo slavnostní otevření nových prostor. Při této příležitosti se sešli hosté z vedení města, poslanecké sněmovny a také Rady Církve bratrské.[51]

V současnosti je kazatelem tohoto sboru Mgr. Daniel Litvan. Sbor má staršovstvo, ve kterém je pět členů, a to Daniel Litvan, Andrea Vašíčková, Michal Prachař, Pavel Prchal a Petr Štěpán. Staršovstvo se schází s pravidelností dvakrát do měsíce.[52]

Tento aktivní Sbor je vhodný pro členy různých věkových kategorií. Skládá se z lidí z různých států dokonce i kontinentů a je otevřený každému bez ohledu na jeho původ či momentální životní situaci. Jeho aktivita za posledních 5 let výrazně vzkvétá pracovitostí všech jeho členů a důsledností všech členů rady staršovstva. Představím vám tedy všechny aktivity sboru, některé z nich jsou pravidelné, jiné sbor vytvářel na základě aktuálních krizových situací, například covid nebo válka na Ukrajině.

Veškeré informace, které jsou v této části zmíněné, jsem čerpala z webových stránek Sboru Církve bratrské, z výročních zpráv nebo na základě aktivní komunikace s kazatelem, osob ze staršovstva či aktivních členů sboru.

3.4 Pravidelné aktivity sboru

Jde o aktivity, které Sbor provozuje pravidelně již několik let a které jsou vhodné pro osoby v nepříznivé životní situaci. Ty jsou rády, když nejsou na svoje problémy sami a mohou se svěřit ať už ve společnosti ostatních, tak pouze kazatelovi Sboru. Aktivity jsou vhodné i pro začlenění osob, které se cítí být na okraji společnosti. Dále jsou aktivity sboru vhodné pro učení se řádu, vzhledem k pravidelnosti aktivit.

---

[51] Církev bratrská: Otevření nové modlitebny v Havlíčkově Brodě [online]

[52] Církev bratrská v Havlíčkově Brodě. Výroční zpráva 2022, s. 10

3.4.1 Dorostová unie v Havlíčkově Brodě

Sbor vede klub pro děti od 7 do 15let. Tento klub „Mravenci“, spadá pod dorostovou unii, která sdružuje několik desítek takových oddílů po celé ČR. Sbor v Havlíčkově Brodě se s dětmi setkává během školního roku pravidelně každý pátek od 16:30-19:30.[53]

3.4.2 Mládež

Pro starší je klub mládeže. Je vhodný pro osoby ve věku 15-25 let. Tento klub se nazývá MOVE. Jde o pravidelná setkání mladých lidí, která probíhají pravidelně každou sobotu od 18:00-21:30.[54] Klub je veden členy sboru Lukášem Beránkem a Michalem Prachařem. Program si zhotovují samotní mládežníci za podpory těchto hlavních vedoucích. Jde o partu lidí, která je otevřená komukoliv bez rozdílu.

3.5 Individuální spontánní diakonie

Spontánní diakonie ve sborech může být velmi efektivní způsob, jak vyjádřit praktickou lásku a solidaritu v rámci církevního společenství. Je to také prostředek pro budování vzájemných vztahů, posilování duchovního růstu a budování jednoty a soudržnosti ve Sboru. Konkrétně v tomto sboru je spontánní diakonie viditelná při dovozu osob na bohoslužby, dále vybírání peněz pro potřebné, účasti na brigádách spojených s pomocí lidem v nepříznivé životní situaci, dobrovolnictví při pořádání projektů atd. Většinou jde o činnosti, které nemusí být iniciovány. Tyto informace jsem se dozvěděla od členů Sboru a jsou viditelné i v rozhovorech s respondenty.

3.6 Formální podpora ze strany sboru

I přesto, že ve Sboru není určený člověk, který by zaujímal funkci diakóna, tak některé formy diakonie provozuje kazatel tohoto sboru. Bohoslužba v domovech pro seniory a Bohoslužba v nemocnici jsou kapitoly, ke kterým nemám žádné zdroje. Tyto informace jsou z rozhovoru s kazatelem Sboru. Tento rozhovor je v přílohách této práce (Příloha I.)

3.6.1 Bohoslužby

Za službu jde považovat i konání pravidelné bohoslužby ve sboru, kde se sejde společenství a před nebo po tomto setkání spolu mohou komunikovat. I komunikace s někým, kdo se cítí být na vše sám, je určitě prospěšná. Po bohoslužbě bývá ve Sboru

---

[53] Církev bratrská Havlíčkův Brod: ODDÍL DOROSTOVÉ UNIE [online]

[54] Církev bratrská Havlíčkův Brod: KLUB MLÁDEŽE MOVE [online]

možnost občerstvení, během kterého se uvolní atmosféra a lidé mohou chodit i s návrhy na to, kdo se nachází v tak tíživé situaci a zda je společenství schopné dané rodině, či jednotlivci, jakkoliv pomoci.

3.6.2 Bohoslužba v domovech pro seniory

Stejně jako vykonávání bohoslužby v nemocnici fungují i bohoslužby v domovech pro seniory. Kazatel CB Mgr. Daniel Litvan dochází do dvou domovů pro seniory na Havlíčkobrodsku. Během kázání se modlí za všechny přítomné, ale i osoby, které se nemohou bohoslužby účastnit. Po bohoslužbě si senioři mohou s kazatelem promluvit, pokud je něco trápí. Podle kazatele do těchto zařízení dochází zhruba 1x za dva měsíce, střídá se s ostatními kazateli na Havlíčkobrodsku.

3.6.3 Bohoslužba v nemocnici

Kazatel z CB po domluvě s ostatními faráři a kazateli z Havlíčkova brodu chodí do nemocnice vykonávat bohoslužby během nich se modlí za pacienty v nemocnici. Pokud mají pacienti zájem, chodí po lůžkových pokojích k těm, kterým zdraví nedovolí dostat se na bohoslužbu do místnosti, ve které probíhá.

3.6.4 Diakonie Církve bratrské

Sbor pravidelně finančně přispívá Diakonii Církve bratrské jako nestátní neziskové organizaci. Ovšem podle kazatele jsou viditelnější finanční dary od členů Sboru na pomoc osobám, s kterými se znají osobně nebo konkrétních osob, o kterých se ví přesnější informace o jejich problému, který vyžaduje nějakou formu pomoci, či služby.

3.6.5 Hospic Mezi stromy

Na vzniku hospice se podílí členové Sboru z Církve bratrské v HB. Například díky prostorám Sboru. Značné množství aukcí, benefiční koncertů, recitálů nebo konferencí proběhla v prostorách sboru. Veškeré výtěžky z akcí šly na vybudování lůžkového Hospice Mezi stromy. Další benefiční koncerty proběhly v různých prostorách po celé Vysočině.

V říjnu v roce 2022 začaly stavební práce.[55] Na vzniku se podílejí i členové Sboru CB. O vznik lůžkového hospice v Havlíčkově Brodě se usiluje pro osoby s nevyléčitelným

[55] Hospic Mezi stromy: Hospic [online]

onemocněním nebo osoby umírající a jejich rodiny. Prostředí pro tyto osoby by mělo být plné pokojných a laskavých osob.

Hospic má být určen osobám nevyléčitelně nemocným, v poslední fázi onemocnění a umírajícím (paliativní péče), rodinám a blízkým, kteří se připravují na ztrátu blízké osoby, která je pacientem hospice mezi stromy nebo pozůstalým.

Lůžkový hospic v Havlíčkově Brodě by měl mít kapacitu 20 klientů. Cílovou skupinou tohoto hospice budou osoby, které jsou nevyléčitelně nemocné nebo jsou v závěrečné fázi života. Specializovanou paliativní péči o rodiny a blízké nemocného, doprovázení pro pozůstalé, přednášky a semináře se zaměřením na paliativní péči, témata života a smrti pro odbornou i laickou veřejnost.[56] Bude zajišťovat multidisciplinární tým odborníků (lékaři, zdravotní sestry, pečovatelé, sociální pracovník, psychoterapeut, duchovní).

3.6.6 Poradna Mezi stromy

Jde o sociální poradenství, kde se poskytované služby řídí zákonem č. 108/2006 Sb. o sociálních službách. Sociální poradenství zahrnuje základní sociální poradenství a odborné sociální poradenství. Hospic Mezi stromy nabízí i psychosociální pomoc[57]. Služby jsou poskytovány ambulantní formou, terénní formou nebo telefonicky. Cílovou skupinou poradny mezi stromy jsou osoby starší osmnácti let. Je pro osoby, které jsou v paliativní péči, onkologicky nemocní lidé, dlouhodobě pečující osoby, rodiče po perinatální ztrátě, pozůstalé a blízké těchto nemocných klientů.[58] Pracovníci jsou povinni vůči svým klientům dle Etického kodexu zachovat mlčenlivost.

3.7 Krizová diakonie

Jde o aktivity, které reagovaly na životní někdy i celoevropskou situaci a které sbor neměl důvod vykonávat, dokud situace neovlivňovaly i ČR. Jako je například covid, který k nám dorazil na začátku roku 2020, tornádo na Hodonínsku v roce 2021 nebo válka na Ukrajině, která začala v roce 2022. Jsou to důležité faktory, které ovlivnily náš život a každý se k nim postavil jinak. Zmiňuji je v kontextu s reakcí sboru na tyto nepříznivé situace.

---

[56] Hospic Mezi stromy: Služby hospice [online]

[57] Hospic Mezi stromy: Poradna Mezi stromy [online]

[58] Tamtéž

3.7.1 Pomoc při pandemii coronaviru

Členové Sboru se během pandemie coronaviru rozhodli pomoci seniorům a rizikovějším skupinám. Šili roušky a dávali je osobám, které neměly k dispozici zdravotnický materiál. Členové Sboru a dobrovolníci chodili nakupovat seniorům nebo osobám, které spadaly do rizikovějších skupin. Některé nákupy byly částečně hrazeny Sborem. Záleželo na tom, v jaké krizové situaci se daná rodina nacházela.

Při pandemii Sbor díky svým aktivním a dostatečně vzdělaným členům otevřel i Poradnu Mezi stromy.

3.7.2 Děti Afriky

V roce 2022 při příležitosti oslavy 15. výročí vzniku Sboru se během jednodenní dražby vydražilo více než 50 000Kč na podporu stavby ubytovny pro děti ve škole LEA v Donghobeshi v Tanzanii.[59] Téhož roku se sbor podílel na organizaci Brodfestu. Služby ze strany Sboru byly domlouvání škol a kulturního domu, registrace účastníků, starost o pokladnu, zdravotnický personál, bufet a křesťanská seznamka pro účastníky. Výtěžek z bufetu, který byl opět více než 50 000Kč, byl použit k adopci jedné z dívek, která je zapojená do projektu Děti Afriky. Touto částkou jí bylo předplaceno školné na 5 let studia základní školy.

3.7.3 Pomoc Ukrajině

Na přelomu února a března 2022 vznikla potřeba postarat se o uprchlíky z Ukrajiny, přicházející do České republiky. Kromě osobních aktivit některých jednotlivců z Horní Krupé a daru pro uprchlíky v Boučí se sbor rozhodl organizovat pomoc také oficiálně v rámci Sborů CB na Vysočině. Iniciativa je nazvaná “Tripolis Ukrajina” podle tří Sborů/měst Církve bratrské na Vysočině – Havlíčkův Brod, Horní Krupá, Chotěboř. U tohoto názvu jsme zůstali, i když případnějším názvem by byl spíš “Quadropolis Ukrajina” kvůli významné roli, kterou sehrává Okrouhlice.[60] Nejprve se s dotazníkem oslovili lidi ze Sborů, zda a jakou formou by byli ochotni se do pomoci zapojit. S nabídkou pomoci odpovědělo přes 30 lidí a většina z nich se také posléze do pomoci zapojila.

---

[59] Církev bratrská v Havlíčkově Brodě. Výroční zpráva 2022, s. 7

[60] Tamtéž, s. 21

Dalším krokem byla příprava dočasného ubytování v modlitebně CBHB a přijetí první skupiny. Zároveň se začalo shánět a připravovat dlouhodobé ubytování pro první skupinu příchozích. Postupně přicházeli Ukrajinci (převažovaly dvou až třígenerační skupiny žen a dětí) z různých "zdrojů". Kontakty Sbor získával od CB Vsetín-Maják, od příbuzných a známých lidí ze Sboru a z města i z internetových databází.[61] Každé skupiny příchozích se ujal některý z koordinátorů a podle potřeby využíval pomoci dalších dobrovolníků. Takto to probíhalo od března 2022 až do prosince 2022, kdy přišla poslední skupina.

Pomoc Ukrajině v roce 2023 pokud se vyskytne potřeba ubytování, nebývá akutní a je řešena přímo nalezením trvalého ubytování. Několik ukrajinských dětí pravidelně navštěvuje klub Mravenci v Okrouhlici. Většina Ukrajinců, kteří mohou pracovat, jsou zaměstnaní. Nejčastějšími zaměstnavateli jsou Savencia v Hesově a Hartmann, Futaba a Schlieger v Havlíčkově Brodě.[62]

Pro naše Ukrajince zatím nepřipadá v úvahu návrat zpátky na Ukrajinu, protože válka pokračuje a oni většinou pocházejí z míst blízko fronty nebo dokonce z okupovaných území.

Od 1. dubna 2023 nastaly dílčí změny v systému poskytování podpory ze strany státu, které měly dopad i na Ukrajince. Takže bylo potřeba jim pomáhat s vyřizováním potřebných dokumentů a pochopením nové situace. Dle informací od vedení Sboru byla doposud poskytnuta pomoc celkem 80 lidem z Ukrajiny. Šlo o různé stupně pomoci od drobné dílčí pomoci po dlouhodobé ubytování a dlouhodobou podporu.

3.7.4 Projekt Pomocná ruka

Projekt pomocná ruka byl vytvořen na konci března roku 2022, jako pomoc obyvatelům válkou sužované Ukrajiny, kteří našli útočiště v ČR. Cílem projektu byla pomoc a možnost přirozené integrace ukrajinských dětí do našeho prostředí. Formou společných her a zábavy. Do Projektu byl zapojen i klub Mravenci.

Tento projekt finančně podpořilo Ministerstvo vnitra ČR a veškeré aktivity, které jsou tak v rámci projektu nabízeny jsou bezplatné. Projekt byl ukončen 31.12.2022.[63]

---

[61] Církev bratrská v Havlíčkově Brodě. Výroční zpráva 2022, s. 21

[62] Tamtéž, s. 23

[63] Informační a poradenské centrum Vysočina: projekt POMOCNÁ RUKA [online]

4 Výzkumné šetření

V této části se chci zabývat výzkumem. Nejdříve vyobrazím metodu, kterou jsem si zvolila v rámci tohoto výzkumu, co je cílem výzkumu a excerpuji otázky, které jsem dávala dotazovaným v rámci tohoto výzkumu. Hodnocení rozhovorů bude probíhat souhrnem odpovědí dotazovaných. Zaměřím se na to, v čem se odpovědi liší. Empirická část navazuje na teoretickou část, ve které popisuji aktivity daného sboru v určité podobě. Chtěla bych zjistit jaké formy diakonie jsou podle respondentů vykonávány v daném Sboru.

Praktickou část budu zpracovávat kvalitativní metodou, která mi přijde vhodná pro cíl výzkumu. Díky ní bych měla dojít k potřebným informacím pro výzkum. Povedu rozhovory s lidmi, kteří jsou v čele sboru či jsou to osoby s formální autoritou daného sboru.

4.1 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je zjištění, zda jsou členové seznámeni s pojmem diakonie a jak tomuto pojmu v daném sboru rozumí. Dále pak zjistím, zda jsou v daném sboru vykonávány určité podoby diakonie, o kterých se zmiňuji v teoretické části bakalářské práce.

4.2 Výzkumné otázky

Tematické okruhy a podotázky, o kterých budu s účastníky výzkumu diskutovat.

1. Jak rozumíte pojmu diakonie?

Co všechno podle vás patří ke křesťanské službě? Jaké může mít podoby?

Je to neodmyslitelná součást Církve?

2. Co vše považujete za diakonii ve vašem Sboru?

Jsou ve sboru tradiční diakonické aktivity pravidelně? Které?

Reaguje Sbor i na krizové situace?

3. V čem vidíte silné stránky a v čem slabiny diakonie ve vašem Sboru?

4.3 Metodika výzkumu

Metoda výzkumu, kterou jsem pro tuto bakalářskou práci zvolila je formou kvalitativního výzkumu. Tento typ výzkumu jsem zvolila pro získání výzkumných dat od menšího množství respondentů. Při kvantitativním výzkumu by mohlo dojít k zastínění rozdílných výkladů u daných respondentů. Cílem kvalitativního výzkumu je získat hlubší porozumění sociálním jevům, kultuře a lidskému chování, často s důrazem na kontext, interakce a vzájemné vztahy.

Kvalitativní výzkum probíhá na základě sbírání dat, která výzkumník rozebírá a porovnává. Dle závěrů se výzkumník rozhoduje, která data jsou pro výzkum podstatná. Kvalitativní výzkum je vhodný i jako podrobný popis od respondentů, při zkoumání určitého fenoménu v přirozeném prostředí. Výzkumník během výzkumu vytváří podrobný popis všech záznamů, které během výzkumu provedl a snaží se neopomenout nic, co by mohlo pomoci danou problematiku vyjasnit. Kvalitativní výzkum má i své nevýhody, jako je náročnost sběru a analýzy všech dat potřebných pro výzkum i časová náročnost během tohoto výzkumu. Dále pak snadnější ovlivnění výsledků výzkumníkem[64].

4.3.1 Polostrukturovaný rozhovor

Nástrojem pro uskutečnění kvalitativního výzkumu je rozhovor s danými respondenty. Tento výzkum byl realizován prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů pro možnost variability během vedení rozhovoru s respondenty. Výzkumník má předem připravené konkrétní otázky, které má rozdělené do určitých okruhů. Polostrukturovaný rozhovor je tak efektivní metodou pro sběr kvalitativních dat, který umožňuje kombinovat flexibilitu a strukturu v procesu výzkumu.

Polostrukturovaný rozhovor je typ rozhovoru, kde není pevně stanoveno pořadí předem připravených otázek, avšak je nezbytné, aby v průběhu rozhovoru výzkumník s respondentem prošel všechny otázky relevantní pro daný výzkum. Formulace otázek může být upravena v průběhu rozhovoru v závislosti na jeho vývoji, což umožňuje lépe formulovat otázky tak, aby respondent lépe porozuměl. Díky této flexibilitě je polostrukturovaný rozhovor vhodný pro výzkum, protože umožňuje přirozený průběh

[64] Srov. HENDL, J. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace, s. 50-53

dialogu mezi tazatelem a respondentem. Polostrukturovaný rozhovor funguje na důvěře mezi oběma aktéry a kvalitní přípravě výzkumníka na rozhovor.[65]

Výzkum jsem postavila na třech výzkumných otázkách, a na čtyři dílčí otázky. Výzkumné otázky jsou zaměřené na chápání a porozumění diakonie, jako křesťanské služby a zmapování diakonických aktivit ve Sboru Církve bratrské v Havlíčkově Brodě. Pro tento výzkum jsem zvolila podobu otevřených otázek, které jsou v tomto případě vhodnější než uzavřené. V příloze č.1 je seznam otázek na které probíhal rozhovor s respondenty.

4.3.2 Charakteristika výzkumného vzorku

Respondenti, kteří figurují v mém výzkumu, jsem si vybírala záměrně. Mezi respondenty jsou aktéři diakonické práce v daném sboru a osoby, které jsou ve sboru formální autoritou. Oslovení těchto respondentů proběhlo formou telefonního spojení, během kterého jsme se dohodli na čase a místě setkání. Téměř se všemi respondenty jsem se setkala osobně, pouze s jedním jsme se sešli v online prostředí. Děkuji moc všem dotazovaným za ochotu poskytnout mi rozhovor pro zpracování výzkumu do této bakalářské práce.

4.4 Zpracování výzkumných dat

Kódování

Při analýze hovorů byla použita jedna z nejčastěji používaných metod, a to metoda otevřeného kódování. Otevřené kódování spočívá v rozložení dat a informací od respondentů. Kóduje se přepsaný rozhovor nebo případný audiozáznam. Sběr dat a jejich analýza jsou vzájemně provázány.

4.5 Otevřené kódování

Rozhovory s respondenty

Mezi účastníky rozhovoru jsou členové sboru s formální autoritou, kazatel a aktéři diakonické práce. Rozhovory s respondenty probíhaly osobním setkáním, rozhovory jsem nahrávala a následně přepsala a přiložila do příloh této práce.

---

[65]Srov. MIŠOVIČ, Ján. Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor.

Porozumění pojmu diakonie

Diakonie je péče o potřebné, která vychází z Ježíšovy spásy. Podle respondentů jde o pomoc prováděnou církví, zdůrazňuje princip lásky a služby spojený s diakonií

Tento kód odkazuje na popis diakonie jako projevu praktické lásky a pomoci bližnímu v rámci možností. Respondenti zdůrazňují důležitost viditelného projevu lásky a toho, že diakonie by měla být přístupná každému. Kódy reprezentují hlavní témata a koncepty spojené s diakonií, které byly identifikovány na základě odpovědí respondentů. K porozumění tomuto pojmu patří i schopnost znát různé podoby diakonie.

Křesťanské služby a její podoby

Jde o službu druhým. Všichni respondenti zdůrazňují důležitost poskytování pomoci a podpory druhým lidem. Tato služba může být prováděna v různých formách, jako je sociální, ekonomická nebo duchovní pomoc.

Křesťanská služba je vnímána jako nedílná součást křesťanského života a víry. Respondenti vidí službu jako způsob, jak žít svou víru a naplňovat biblické principy lásky k bližnímu.

Vzájemná péče a solidarita. Křesťanská služba je chápána jako projev vzájemné péče a solidarity v rámci církevní komunity. Respondenti vidí v křesťanské službě možnost sdílet, podporovat a pomáhat druhým v jejich potřebách. Křesťanská služba je vnímána jako něco, co by mělo být dostupné pro každého člověka. Respondenti zdůrazňují, že křesťanská služba by neměla být omezena jen na profesionální úroveň či institucionální rámec. Zde by se dalo opřít o podoby diakonie, které jsou popsány v teoretické části.

Tyto aspekty ukazují na to, že křesťanská služba není pouze praktickou činností, ale také způsobem života a projevem víry, který spojuje křesťany v jejich snaze o láskyplnou péči o druhé a naplňování Boží vůle.

Odpovědi se lišily v interpretaci respondentů na termín „křesťanská služba“. Respondenti se liší v použití biblických a historických analogií ke křesťanské službě. Zatímco respondent 2 se odkazuje na biblické příběhy a důraz klade na vzájemnou pomoc ve společenství, respondent 4 podrobně popisuje historické kořeny a příklady služby z Bible, aby ilustroval význam křesťanské služby.

Služba, neodmyslitelná součást církve

Diakonie je pevně zakotvena v biblických principech a zásadách. Biblické texty zdůrazňují důležitost péče o potřebné. Je to jeden ze způsobů, jak církev projevuje lásku a péči vůči světu. Umožňuje církvi být aktivním účastníkem ve své komunitě. Diakonie je považována za neodmyslitelnou součást církve, protože je spojena s biblickými zásadami, identitou, posláním a službou ve prospěch komunity. V tomto případě nedocházelo k žádným rozepřím při odpovědi na tuto otázku. Přesto byly v odpovědích odchylky.

Zatímco respondent 1 zdůrazňuje neodmyslitelnost služby z biblického pohledu a poukazuje na příklady Ježíšova poslání k službě, respondent 2 se zaměřuje na širší kontext a tvrdí, že i bez konkrétní organizace by měla církev provádět službu přirozeně. Respondenti 3 a 4 se shodují v názoru, že služba je přirozenou součástí církve.

Diakonie daného Sboru

Poskytování pomoci lidem v různých životních situacích. Všichni respondenti zmiňují různé formy pomoci, kterou sbor poskytuje lidem v různých situacích, jako jsou finanční příspěvky, sociální podpora, pomoc rodinám v nouzi, a podpora projektů zaměřených na potřeby komunity.

Zapojení do pomoci. Aktivní zapojení sboru do humanitárních a charitativních aktivit, jako je pomoc uprchlíkům, podpora projektu hospice, finanční sbírky pro lidi v nouzi a podpora organizací zabývajících se sociálními potřebami. Sbor spolupracuje s místními organizacemi, institucemi a jednotlivci na podporu a pomoc lidem. Všichni respondenti popisují existenci finanční pomoci a sociálních fondů ve sboru, které slouží k poskytování materiální podpory lidem v nouzi.

Každý respondent prezentuje svou osobní perspektivu na přístup k poskytování pomoci. Například respondent 1 zdůrazňuje neformální pomoc lidem v jejich každodenním životě, zatímco respondent 2 mluví o důležitosti diakonické práce a zmiňuje ve své odpovědi. Diakonickou práci institucionální, sborovou i osobní. Většina respondentů hovoří pouze o diakonii v rámci daného sboru.

Péče o kontakty ve Sboru

Aktivity církevního společenství zahrnují péči o děti a mládež, kontakt s lidmi během bohoslužeb a poskytování pomocí a podpory lidem z různých sociálních vrstev. Některé z

aktivit jsou zaměřeny přímo na evangelizaci, ale zároveň mají i diakonický rozměr, mohou jej využívat osoby z chudších nebo sociálně slabších rodin. Kluby pro dorost a mládež jsou vnímány jako místo setkávání a klidu, což naznačuje důležitou sociální a emocionální funkci v rámci komunity.

Propojení s bohoslužbami. Po bohoslužbě je čas na setkání a rozhovor s lidmi, což může vést k poskytnutí podpory a pomoci těm, kteří ji potřebují. Jde o přirozený rozměr fungování křesťanského společenství, což naznačuje, že diakonie je vnímána jako nedílná součást církevní praxe a služby druhým.

Respondenti mají různé názory na to, co přesně diakonie zahrnuje a jaké aktivity jsou jí podřízeny. Například respondent 1 zdůrazňuje, že setkání s dětmi v dorostu a poskytování péče nemusí být přímo diakonickou službou, zatímco respondent 2 zmiňuje diakonické aktivity také v souvislosti s dorostovými kroužky. Dále se liší v tom, jak chápou roli bohoslužeb v rámci diakonické služby. Zatímco respondent 1 zdůrazňuje, že bohoslužby jsou spíše přirozeným rozměrem křesťanského společenství, ostatní respondenti vidí bohoslužby jako prostor pro poskytování podpory a pomoci lidem.

Reakce na životní situace

Všichni respondenti zdůrazňují aktivní reakci sboru na nepříznivé životní situace, jako je válka na Ukrajině, covid-19 nebo přírodní katastrofy. Sbor se angažuje a poskytuje pomoc v těchto krizových situacích. Respondenti zdůrazňují otevřenost sboru žádostem o pomoc od jednotlivých členů. Je běžné, že členové sboru přicházejí s žádostmi o pomoc, které jsou následně přijímány a řešeny.

Respondent 1 a 2 vyjadřují obecně pozitivní pohled na aktivitu sboru a jeho schopnost reagovat na nepříznivé situace. Respondent 3 věří, že církve obecně dobře reagují na krizové situace a považuje to za přirozené. Respondent 4 vyzdvihuje ochotu a schopnost sboru rychle reagovat na potřeby svých členů a okolního společenství.

Ochota Sboru

Silné stránky. Všichni zdůrazňují, že sbor má silnou stránku v ochotě a motivaci svých členů pomáhat druhým.

Vytrvalost a důkladnost. Někteří respondenti uvádějí, že Sbor je vytrvalý a důkladný ve svých aktivitách, a to i v dlouhodobých projektech jako pomoc Ukrajincům. Sbor je

vnímán jako aktivní a zapojený do lokálních i širších společenských aktivit, což podporuje jeho silné postavení ve společenství.

Řízení diakonické roviny Sboru

Slabé stránky. Sbor nemá vyhrazenou osobu, která by vyhledávala jedince, kteří potřebují pomoc. Tazatelé se shodují na tom, že sbor trpí nedostatkem koordinace a řízení ve sféře diakonie.

Z tohoto lze vyvodit, že sbor má silné zázemí v ochotě a soudržnosti svých členů, ale shledává nedostatky ve sféře diakonických aktivit. Tyto nedostatky nepovažují za podstatné, protože sbor se primárně na diakonii nezaměřuje.

Souhrn

Respondenti zdůrazňují důležitost diakonie v jakékoliv podobě. Poskytování pomoci a péče bližním, ať už ve formě materiální, sociální nebo duchovní. Respondenti vidí diakonii jako nedílnou součást Církve spojenou s biblickými principy lásky k bližnímu a péče o potřebné. Diakonie by měla být dostupná a přístupná pro každého člověka a neměla by být omezena pouze na profesionální úroveň či institucionální rámec. Sbor se aktivně angažuje a poskytuje pomoc v nepříznivých životních situacích, jako jsou válka na Ukrajině, pandemie covidu-19 nebo přírodní katastrofy. Celkově lze vidět, že diakonie a křesťanská služba mají v církevním společenství významnou roli a jsou spojeny s biblickými principy lásky, péče a solidarity. Přestože mohou být interpretovány a praktikovány různými způsoby, jsou nedílnou součástí církevního společenství a jeho poslání ve světě.

Diskuse

Při zpracovávání teoretické části se mi náročně pracovalo s teologickými termíny, nicméně po zpracování této části jsem se moc těšila na výzkumnou část. Po zpracování výzkumné části jsem byla potěšena, jak odpovědi účastníků výzkumu byly propojeny s teoretickými koncepty. Tato spojitost mi umožnila formulovat závěry, které byly podloženy jak teoretickými znalostmi, tak konkrétními zkušenostmi respondentů.

Díky této vzájemné spojitosti jsem byla schopna formulovat důkladné a dobře podložené závěry, které reflektovaly bohatství informací získaných během výzkumného procesu. Diakonie a její podoby, které mám zpracované v teoretické části bakalářské práce, se částečně promítly do výzkumné části, kde po rozhovorech s respondenty vyplynulo, že daný sbor realizuje určité podoby diakonie.

Náležitě si vážím přínosu každého účastníka a věřím, že jejich příspěvky budou sloužit jako cenný zdroj poznatků o diakonii v daném sboru. Mám pozitivní názor na diakonii, kterou vnímám jako důležitou složku církevní činnosti i společenského života obecně. Diakonie představuje pro mě projev lásky, péče a solidarity vůči potřebným lidem a celým komunitám. Závěrem bych ráda zdůraznila, že spojení diakonie s oblastí sociální práce je klíčové pro efektivní a udržitelnou pomoc potřebným jednotlivcům i komunitám. Práce v oblasti sociální práce poskytuje významný rámec a odbornou podporu pro diakonické aktivity, které se nejen starají o základní potřeby lidí, ale také podporují jejich osobní a sociální rozvoj.

Závěr

Cílem práce bylo zmapovat a reflektovat diakonické aktivity daného sboru. Zmapování stránek sboru CB v Havlíčkově Brodě se mi povedlo díky ochotě kazatele, který se mnou otevřeně hovořil. Pomáhal mi zjistit aktivitu Sboru, prostřednictvím výročních zpráv. Reflexe je praktickým důsledkem této práce. Tento výzkum přispívá k identifikaci potřeb a priorit Sboru a evaluaci stávajících diakonických aktivit.

Posílení vztahů s širší komunitou. Sbor může prostřednictvím reflektování diakonických aktivit rozvíjet své vztahy s místní komunitou, dalšími církvemi a neziskovými organizacemi, což může vést k větší spolupráci a synergii při řešení sociálních problémů a potřeb.

Identifikace silných a slabých stránek. Reflektování umožní sboru identifikovat oblasti, ve kterých jsou jeho diakonické aktivity úspěšné, a také oblasti, které by mohly být zlepšeny nebo kde existuje potenciál pro růst.

Sbor reflektováním úspěchů a výzev diakonických aktivit může poskytnout členům sboru inspiraci a motivaci k dalšímu zapojení se do služby druhým a rozvoji diakonického ducha ve sboru jako celku.

Seznam použitých zdrojů

Časopisecké články

FILIPI, Pavel: Nová paradigmata pro diakonii? *Teologická reflexe* 1/2013

Monografie

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.

KÖRTNER, U. H. J. Diakonie und Öffentliche Theologie. Diakoniewissenschaftliche Studien, Götingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2017. ISBN: 978-3-7887-3145-8

MARTINEK, Michael. *Praktická teologie pro sociální pracovníky*. [Praha]: Jabok, 2008. ISBN 978-80-904137-2-6.

MIŠOVIČ, Ján. *Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor*. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). Praha: Slon, 2019. ISBN 978-80-7419-285-2.

OPATRNÝ, M.; ŠIMR, K. *Církev v době pandemie*. Moderní česká teologie. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2022. ISBN 978-80-7325-563-3.

RÜEGGER, H.; SIGRIST, CH. Diakonie - eine Einführung: zur theologischen Begründung helfenden Handelns. Zürich: Theologischer Verlag Zürich, 2011. ISBN 978-3-290-17611-2

ŠIMR, K. *Trojí diakonie: evangelická diakonie, křesťanská služba a diakonát v perspektivě teorie sociálních systémů*. Moderní česká teologie. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2019. ISBN 978-80-7325-480-3.

Nepublikované texty

Církev bratrská v Havlíčkově Brodě. *Výroční zpráva 2022*. Havlíčkův Brod, 2023. Nepublikovaný text.

Online

Bethesda: O nás [online]. 2024 [cit. 2024-04-14]. Dostupné z: https://cb.cz/diakonie/bethesda/

Církev bratrská Havlíčkův Brod: KLUB MLÁDEŽE MOVE [online]. 2024 [cit. 2024-04-14]. Dostupné z: https://cbhb.cz/aktivity-kluby/klub-mladeze-move/

Církev bratrská Havlíčkův Brod: ODDÍL DOROSTOVÉ UNIE [online]. 2024 [cit. 2024-04-14]. Dostupné z: https://cbhb.cz/aktivity-kluby/oddil-dorostove-unie/

Církev bratrská: Kdo jsme [online]. 2024 [cit. 2024-04-14]. Dostupné z: https://portal.cb.cz/kdo-jsme

Církev bratrská: Otevření nové modlitebny v Havlíčkově Brodě [online]. 2014 [cit. 2024-04-14]. Dostupné z: https://portal.cb.cz/2014-otevreni-nove-modlitebny-v-havlickove-brode

Diakonie Církve bratrské: O nás [online]. 2024 [cit. 2024-04-14]. Dostupné z: https://cb.cz/diakonie/o-nas/

Hospic Mezi stromy [online]. 2024 [cit. 2024-04-14]. Dostupné z: https://hospicmezistromy.cz/o-nas/

Chráněné bydlení na Xaverově [online]. 2024 [cit. 2024-04-14]. Dostupné z: https://cb.cz/diakonie/xaverov/

Informační a poradenské centrum Vysočina: projekt POMOCNÁ RUKA [online]. 2022 [cit. 2024-04-14]. Dostupné z: https://www.poradenstvivysocina.cz/integrace-cizincu-2022-projekt-pomocna-ruka-realizace-ukrajinskych-aktivit/

Liturgie: *Bohoslužba slova* [online]. Praha, 2024 [cit. 2024-04-14]. Dostupné z: https://www.liturgie.cz/temata/mse-svata/bohosluzba-slova

Stanovy Diakonie Církve bratrské. 2. 2017, 4 s. Dostupné také z: https://cb.cz/diakonie/wp-content/uploads/2021/06/Stanovy-Diakonie-CB.pdf

Středisko Černý most: *O nás* [online]. 2024 [cit. 2024-04-14]. Dostupné z: https://cb.cz/diakonie/cerny-most/

Seznam zkratek

CB – Církev bratrská

CBHB – Církev bratrská Havlíčkův Brod

ČR - Česká republika

DCB – Diakonie Církve bratrské

HB - Havlíčkův brod

SZ – Starý zákon

Seznam příloh

Příloha I. – Rozhovor s kazatelem

Příloha II. – Rozhovor s respondentem 1 – aktér diakonické práce

Příloha III. – Rozhovor s respondentem 2 – kazatel sboru

Příloha IV. – Rozhovor s respondentem 3 – aktér diakonické práce

Příloha V. – Rozhovor s respondentem 4 – bývalý kazatel sboru

Příloha I.

Rozhovor s kazatelem

Výzkumník: Jsou nějaké diakonické aktivity, které nemáte uvedené na webových stránkách?

Kazatel: *Ano, chcete pouze diakonické aktivity?*

Výzkumník: V tuto chvíli mi to bude stačit.

Kazatel: *Tak to bude asi relativně stručné. Já jakožto kazatel, chodím do dvou domovů pro seniory, které máme tady na Vysočině. Chodím tam dělat bohoslužby. Nejde o pravidelnou aktivitu z mé strany, ale střídám se s ostatními kazateli z Havlíčkova Brodu a okolí. Takže na mě přijde řada, tak jednou za 2 měsíce. Senioři se těchto bohoslužeb rádi účastní.*

Výzkumník: Jak to probíhá?

Kazatel: *Probíhá to jako každé jiné kázání. Mám kázání a modlíme se za sebe i za druhé. Jediný rozdíl je ten, že když jsou senioři odkázáni na lůžko, mohu je navštívit a můžeme se společně modlit, pokud mají zájem.*

Výzkumník: Je o kázání v těchto zařízeních zájem?

Kazatel: *Ano, ještě jsem chodíval do nemocnice v Havlíčkově Brodě. Tam jsem nebyl už delší dobu a zde je to horší. Sice jsem se modlil za nemocné, ale není o konání bohoslužby v nemocnici takový zájem.*

Výzkumník: Čím si myslíte, že je to způsobeno?

Kazatel: *Určitě je to ovlivněné tím, zda jsou nemocnici hospitalizováni věřící lidé či nevěřící a jaká je vážnost jejich zranění. Velkou roli hraje lékařský personál, který může nechuť ke konání bohoslužby ovlivnit.*

Výzkumník: A jak často chodíte do nemocnice v Havlíčkově Brodě sloužit?

Kazatel: *Je to tak nepravidelné, že si to netroufám říct.*

Výzkumník: Ještě nějaké diakonické aktivity?

Kazatel: *V tuto chvíli mě nic nenapadá.*

Výzkumník: Děkuji za rozhovor.

Kazatel: *Nemáte za co.*

Příloha II.

Respondent 1 – aktér diakonické práce

Výzkumník: Jak rozumíte pojmu diakonie?

Respondent 1: *Nějaká pomoc prováděná církví. Ježíš sám dává příklad toho, že principem lásky je sloužit. V životě jsem se s tím pojmem setkal při všech možných katastrofách, a to nejen v ČR, ale i v zahraničí, tak právě z pohledu diakonie jako církve (Diakonie Církve bratrské). Vím, že je týden diakonie, že i ve sboru přispíváme právě neziskové organizaci Diakonie Církve bratrské.*

Výzkumník: Co všechno podle vás patří ke křesťanské službě? Jaké může mít podoby?

Respondent 1: *Myslím si, že je to jakákoliv služba druhým lidem, kterou vykonávají křesťané. Služba, kterou dělají křesťané na Božím díle. Takže v tom vidím i službu u dorostu, u mládeže. Jakákoliv služba, kterou dělají křesťané, takže vedení, vyučování, pomoc ať už sociální, materiální či finanční, modlitba, je to velice široký pojem křesťanská služba.*

Výzkumník: Je to neodmyslitelná součást Církve?

Respondent 1: *Vzhledem k tomu, že jedno z největších přikázání je miluj bližního svého, jako sám sebe a v jiné části Ježíš sám dává příklad, ve kterým umývá nohy učedníkům, kde sám říká, já jsem Vám dal příklad, jak máte sloužit, tak mám pocit, že je to neodmyslitelnou součástí života křesťana a poselství křesťana sloužit v nějaké podobě. Takže si myslím, že jde o neodmyslitelnou součást Církve. Nějaká slova z Bible, co mě zrovna napadají, tak vím, že se tam píše „Jak chcete, aby druzí jednali s vámi, tak jednejte vy s nimi.“*

Výzkumník: Co vše považujete za diakonii ve vašem Sboru?

Respondent 1: *Určitě modlitby druhých, je modlitební tým, který po každé bohoslužbě nabízí, že se za dané osoby budou modlit. Dále mě napadá finanční pomáhání, ve sboru máme sociální fond, ve kterém jsou peníze, které se dají využít na základě schválení staršovstva. Existuje ve sboru odvozová služba, takže není problém osoby, které nemají řidičské oprávnění, pomáhat těmto osobám s dopravením na nedělní bohoslužbu. Dále finanční sbírky, příspěvek na léčbu, příspěvek na bydlení. Diakonie byla služba určitě vůči uprchlíkům na Ukrajině. Dále se ve sboru neřízeně pomáhá osobám, které jsou v určité životní situaci, ve které jsou vděčni za pomoc, jako například vdovy, rozvedené ženy atd. s*

tím, že ve sboru není problém s tou mužskou prací v domácnosti pomoc ze dne na den. Když vzniká potřeba, není problém pomoci.

Výzkumník: Jsou ve Sboru tradiční diakonické aktivity pravidelně? Které?

Respondent 1: *Dorost, kde se děti snaží setkat s dotykem lásky Ježíše, ale nejsem si jistý, že i to bych řadil do nějaké formy diakonie. Smysl těch aktivit je víc misijní než diakonní, ale i přesto bych to do určité formy diakonie zařadil. Během toho, co jsem vedl dorost, tak jsem tam zažíval situace, kdy tam docházely děti z chudých nebo sociálně slabších rodin a skutečně zažívaly na tom dorostě pomoc nebo péči, kterou doma neměly. Bohoslužba je možná taky taková diakonie, i když já ji považuji za přirozený rozměr fungování křesťanského společenství, takže je to asi taky vzájemná služba jednoho k druhému.*

Výzkumník: Reaguje Sbor i na krizové situace?

Respondent 1: T*émat a míst, kde by se dalo pomáhat je dost, a právě třeba v poslední době byla válka na Ukrajině nebo covid, hlavně válka na Ukrajině. Myslím, že je to v mezích, v kterých bych to od našeho sboru očekával. Ty podněty, kde fungovat a pomáhat přinášejí jednotliví členové sboru a přijde mi to tak správně. Je běžný zvyk přicházet s žádostmi o pomoc před sbor.*

Výzkumník: V čem vidíte silné stránky a v čem slabiny diakonie ve vašem Sboru?

Respondent 1: *Náš Sbor je podle mě velmi silný v tomhle ohledu, takže v tom vidím silnou stránku, té ochoty pomoci lidem. Je to mnohé jednodušší než misijní služba, přirozeně a vzájemně se motivujeme. Mám pocit, že CB v Havlíčkově Brodě je vnímané jako aktivní sbor, když je potřeba cokoliv zařídit. V Brodě se koná Brodfest, což je celorepublikový sjezd křesťanské mládeže nebo když byla ta válka na Ukrajině. Silnou stránkou je tedy ochota členů a tradice toho, že se pomáhá. Druhá silná stránka je obecně asi Církev bratrská, což je podle mě církev střední nebo vyšší střední třídy (poměrně bohatí lidé), takže když je potřeba sehnat peníze, tak se seženou na pomoc, kde jsou zrovna potřebné. Slabou stránky v podpoře ze strany členů nevidím.*

Jediné, co mě napadá, tak by mohl někdo přijít a říct, že ta diakonická rovina ve sboru není žádným způsobem koordinovaná, chtělo by to, aby to někdo více řídil, ale i přesto mi přijde, že ta služba je v našem sboru v té míře, o jaké já vím provozovaná dobře. Možná ty slabé stránky nevidím. možná proto, že jsem se sborem spokojen.

Příloha III.

Respondent 2 – kazatel sboru

Výzkumník: Jak rozumíte pojmu diakonie?

Respondent 2: *Praktická láska a pomoc bližnímu. Udělat pro někoho nějaký dobrý skutek v rámci svých možností, udělat ten skutek pro někoho kdo ho v danou situaci zrovna potřebuje. Jde o projev lásky, který je viditelný. Jde o věc, která by se měla týkat každého člověka. Já sám mohu být aktérem diakonie, nemusíme jen nahlížet na diakonii jako na profesionální úrovni. Z biblického hlediska mě to zarazí, jak moc Bible dává důraz na diakonii. Už ve Starém zákoně, všechny knihy proroků byly o tom, že všichni proroci napomínali Izraelce, aby se věnovali diakonii. Sirotci, vdovy a bezdomovci, přistěhovalci, uprchlíci, o tyhlety skupiny lidí se měli starat a nějak jim dokazovat lásku.*

V souvislosti s diakonií mi přijde zajímavý příběh v Lukášově evangeliu, kde je příběh Marty a Marie, kdy Ježíše Marta obsluhuje a Marie jen poslouchá. Marta dělala diakonii a Marie díky tomu mohla mít toho Ježíše. Marta ho pozvala, připravila pohoštění a nechala Marii, aby ho měla pro sebe. To se mi líbí, vidím tam ten rozměr diakonie, díky kterému někoho ten Ježíš má, má ho blízko, aby ho mohl poslouchat.

Výzkumník: Co všechno podle vás patří ke křesťanské službě? Jaké může mít podoby?

Respondent 2: *Jakákoliv forma pomoci, a to sociální, ekonomická a i duchovní. Měli bychom vždy pomáhat druhým, mělo by to pro nás být přirozené vzájemně si pomáhat. Získáváme tím požehnání, když přemýšlíme a pomáháme řešit i problémy druhých. Na základě jakékoliv křesťanské služby děláme dobrý skutek, nejsme sobečtí. Pro náš věčný život bychom měli sloužit druhým.*

Výzkumník: Je to neodmyslitelná součást Církve?

Respondent 2: *Ano, ale rozhodně to není jen ovlivněné diakonií Církve bratrské, takže i přesto, kdyby tato organizace neexistovala, tak si myslím, že by církev měla dělat diakonii. Ano, v tom smyslu, že jako křesťané vyhledáváme příležitosti udělat něco dobrého pro osoby, které to potřebují.*

Výzkumník: Co vše považujete za diakonii ve vašem Sboru?

Respondent 2: *Ve Sboru jsou určitě různé velikosti pomoci (nebo nějaké služby) lidem co to potřebují. Osobně si myslím, že je Sbor naladěný dobře na to dělat nějakou diakonickou*

práci. Přijde mi to jako dobré znamení, že Bůh lidi mění, aby tímhle způsobem uvažovali a chtěli dát něco ze sebe. V rámci společenství to funguje přirozeně, a ne vždy o tom všichni ví. Považoval bych to za schopnost umět pomoc lidem, kteří se aktuálně nachází v mém životě. Atmosféra a kultura, která hledá způsob, jak člověkovi v jeho tíživé situaci pomoci. Když bylo tornádo na jižní Moravě, tak se několik lidí dohodlo, že pojedou pomoci lidem s vyklízením trosek, dále se dělala sbírka pro osoby zasažené tornádem. Dále se během covidu pekly buchty, které se nosily doktorům do nemocnice, nebo se šily roušky. Když začala válka na Ukrajině, tak do toho sbor investoval velké množství času a energie. Shánělo se bydlení, materiální pomoc, sbor byl zapojen do finanční sbírky přes diakonii. Společenství pomáhalo už několikrát z dluhové pasti. Dále se sbor zapojoval do pomoci při realizaci projektu prvního lůžkového projektu na Vysočině. Během toho, co jsem ve sboru, jsem zavedl projekt na podporu dětí v Tanzánii, i to sbor velmi dobře přijal. V současnosti máme adoptovanou holčičku na dálku. Sbor přispívá organizaci Diakonie Církve bratrské, nicméně členové sboru raději přispívají konkrétním osobám, které znají.

Jako kazatel mám občas kázání v Domovech pro seniory nebo v nemocnici.

Výzkumník: Jsou ve Sboru tradiční diakonické aktivity pravidelně? Které?

Respondent 2: *Máme dorostové kroužky pro děti, které jsou ale primárně zaměřeny ve směru evangelizace. Nicméně i tam se dá hovořit o diakonických aktivitách, protože tento kroužek navštěvují i děti ze sociálně slabších rodin. Stejně tak mládežnický kroužek, ale tam je viditelná hlavně evangelizace.*

Možná bych zmínil i bohoslužby, kde se snažíme být v kontaktu s lidmi, po bohoslužbě si můžeme dát kávu, promluvit si s lidmi. Pokud v nás mají důvěru svěří se a my, pokud můžeme, tak jim rádi pomůžeme. Takže i na základě bohoslužeb bych řekl, že jde o určitou formu diakonie.

Výzkumník: Reaguje Sbor i na krizové situace?

Respondent 2: *Ano, jak už jsem zmínil. Sbor aktivně reagoval v posledních letech na všechny nepříznivé životní situace. Od začátku covidu, přes tornádo na Hodonínsku až právě po válku na Ukrajině, kde sbor pomáhá doposud. Jsem moc rád, že to sbor dělá, že se do toho angažujeme, považuji to za správné.*

Výzkumník: V čem vidíte silné stránky a v čem slabiny diakonie ve vašem Sboru?

Respondent 2: *Silné stránky vidím v takových aktivitách, které ne vždy jsou dostatečně viditelné. Jde o drobné pomoci lidem, o kterých se ani moc nemluví, lidem ve společenství to přijde jako samozřejmá pomoc. Slabé stránky bych viděl v tom, jak je ta služba pro ostatní lidi náročná, lidé, kteří se snaží pomoc, kde se dá, často zapomínají na sebe a my jim neumíme pomoci. Nemáme nastavené žádné ochranné systémy pro tyto případy a nemáme ani osobu, která by vyhledávala, kdo potřebuje pomoci, a to jakkoliv. Nemáme nikoho pověřeného, jak v některých sborech bývá, že jsou určeni diakoni.*

Příloha IV.

Respondent 3 - aktér diakonické práce

Výzkumník: Jak rozumíte pojmu diakonie?

Respondent 3: *Diakonii mám spojenou s pomocí někomu potřebnému, někomu, kdo je v nějaké těžké životní situaci. Někdo, kdo potřebuje pomoc, sociální, finanční materiální. Diakonii může vykonávat podle mě kdokoliv z nás, nemusí jít o profesionální diakonii, jenom to není zastřešené hlavičkou církve nebo neziskovky.*

Výzkumník: Co všechno podle vás patří ke křesťanské službě? Jaké může mít podoby?

Respondent 3: *Způsob života křesťana, proto by přirozenou a nedílnou součástí mého žití mělo být to, že tzv. sloužím. Vidím tohoto druhého a potřeby lidí kolem sebe, nejsou mi lhostejní. Vidím v tom takové základy slušného chování, zachování nějaké etiky až po tu konkrétní službu právě té diakonie, charity, humanitární pomoci.*

Výzkumník: Je to neodmyslitelná součást Církve?

Respondent 3: *Ano, ale spíš by to měla být naprosto přirozená součást Církve. Přijde mi to jako jedno ze zásadních poslání, úkolů nebo i smyslů církve. Zvěstovat evangelium bez pomoci bližnímu mi nepřijde správné.*

Výzkumník: Co vše považujete za diakonii ve vašem Sboru?

Respondent 3: *Jeden z takových typických příkladů je pomoc uprchlíkům v době války na Ukrajině. Pokud jde o sociální přesah, tak v průběhu let byli ve sboru lidé jako matky samoživitelky, které byly v sociální tísni nebo někdo přicházel o někoho blízkého a tam byli lidé víc opečovávání a byla tam nějaká pomoc i finanční. Osoby, u kterých bylo viditelné že potřebují více pozornosti od lidi ze sboru, např.: vdovy. Celé roky CB v Havlíčkově Brodě podporují vznik Hospicu na Vysočině, poskytují prostory pro konání vzdělávání týmu, který bude pracovat v Hospicu Mezi stromy. Podporují projekt i finančně. Tady je viditelná ta podpora jak finanční, tak materiální až po lidskou.*

Výzkumník: Jsou ve Sboru tradiční diakonické aktivity pravidelně? Které?

Respondent 3: *Řekla bych, že po bohoslužbě, kde se podává občerstvení a je čas si promluvit s lidmi, jak se mají, je službou. Sbor je zaměřen hodně na práci s dětmi, ale to bych v rámci terminologie kategorizovala spíše do katecheze i když je pravda, že jsou v*

dorostovém kroužku i děti z Ukrajiny, takže i to by se dalo považovat za formu diakonie, která je pravidelná.

Výzkumník: Reaguje Sbor i na krizové situace?

Respondent 3: *Ano. V době covidu zachovával Sbor určitou propojenost sociální, aby nikdo nezůstal sám, ale i to je nějaká forma pomoci. Určitě na Ukrajinu, kdy vytvářeli aktivně kontakty a napojení na další lidi. Myslím, že na takové krizové situace obecně církve reagují dobře, přirozeně to funguje.*

Výzkumník: V čem vidíte silné stránky a v čem slabiny diakonie ve vašem Sboru?

Respondent 3: *Silnou stránku vidím v tom, že když už se náš Sbor do něčeho pustí, tak to dělá pořádně, věnuje se tomu naplno. Třeba ta pomoc Ukrajincům ze strany sboru trvá dodnes. Když už, tak je tam ve sboru vytrvalost a důkladnost. Slabiny, nemyslím si, že je v našem Sboru priorita diakonie, prioritou je evangelizace a práce s mládeží, ale nevím, zda se to dá považovat za slabinu, pokud to sbor považuje za důležité a chce se tomu věnovat, nevidím v tom zásadní problém. Navíc v souvislosti s prací s mládeží a válkou na Ukrajině, se dá v jisté míře bavit o určité formě diakonie pro děti z Ukrajiny, které dorost navštěvují. Každopádně Sbor nemůže dělat všechno.*

Příloha V.

Respondent 4 - bývalý kazatel sboru

Výzkumník: Jak rozumíte pojmu diakonie?

Respondent 4: *Pokud si dobře pamatuji, tak diakonie z řečtiny znamená pomoc. Pokud bych měl někomu tento pojem stručně vysvětlit, tak bych to popsal asi takto. Jde o pomoc ve smyslu péče o druhé, tak bych to vnímal i já. Vyrůstá ze vztahu s Ježíšem, ze života s ním a s tím být jeho následovníkem, být s ním, být jako on.*

Výzkumník: Co všechno podle vás patří ke křesťanské službě? Jaké může mít podoby?

Respondent 4: *Když se na to kouknu spíše biblicky, tak mi to připadá jako služba jeden druhému nebo vzájemná služba uvnitř nějaké církve, uvnitř komunity, uvnitř toho společenství. Když bych se podíval do skutků na ten začátek, tak tam je služba u stolu, jestli to bylo při večeři páně nebo tím, jak se dělili o všechno, tak si někteří stěžovali na to, že se jim nedostává takové péče jako ostatním, tak určili diakony, kteří se o to budou starat, budou pečovat a dohlížet, aby měli všichni stejně. To byl začátek toho, kdy se objevuje termín diakón. Když se dívám do Bible, tak mně připadá, že je to reakce lidí, kteří poznali Ježíše, žít jako Ježíš (následovat Ježíše). Diakoné se dělili se všema, pokud viděli, že je někde problém, dělali sbírky, posílali je tam, kde bylo třeba.*

Jako příklad bych uvedl dopis apoštola Pavla Fillemonovi, píše o Onezimovi, že mu velice posloužil ve vězení. Uprchlý otrok, který se dostal k apoštolovi Pavlovi, uvěřil a sloužil mu ve vězení, pomáhal mu, jak to šlo. V raných dobách to byla péče jeden o druhého v rámci komunity, a tak si to představuji i dnes.

Výzkumník: Je to neodmyslitelná součást Církve?

Respondent 4: *Ano. Myslím, že je to dané živou vírou v Ježíše. Pokud by společenství nefungovalo tak, že by v něm osoby pečovaly mezi sebou jeden o druhého, tak je ta víra někde špatně.*

Výzkumník: Co vše považujete za diakonii ve vašem Sboru?

Respondent 4: *Ve Sboru jsou osoby, které jsou po rozvodu, ať už ženy či muži, děti z prostředí, kde byl táta alkoholik a v podstatě v prostředí sboru našly jakýsi domov, útočiště. Kdykoliv přišli lidé sociálně slabí, udělal se sociální fond z peněz, které sbor měl, a když bylo potřeba, tak jsme dávali. Takové věci fungují. Dále jedna členka sboru stojí u zrodu*

prvního Hospicu na Vysočině a několikrát využila prostorů ve sboru nebo i dovedností několika členů při realizaci projektu.

Výzkumník: Jsou ve Sboru tradiční diakonické aktivity pravidelně? Které?

Respondent 4: *Dorostový a mládežnický klub, ale tam rozhodně nevidím jako primární pomoc druhým, i když tyto kluby navštěvují děti a osoby z různých sociálních tříd. Dorost funguje primárně jako katecheze pro děti, ale navštěvují jej třeba i teď děti z Ukrajiny nebo děti ze sociálně slabších rodin. Což je v dnešní uspěchané době pro lidi jakási možnost se zklidnit.*

Výzkumník: Reaguje Sbor i na krizové situace?

Respondent 4: *Určitě. Během covidu se organizovaly nákupy pro osoby ze sboru, u kterých bylo větší riziko nákazy. Více aktuálním, a řekl bych, i typickým příkladem je teď Ukrajina. Dal se dohromady tým lidí, který sháněli byty, sháněli pomoc. Jezdili na hranice, vozili lidi do Sboru, spolupracovali jsme s dalšími sbory. Ve chvíli, kdy bylo potřeba vybrat částku pro osoby v nepříznivé životní situaci, stačilo to říct v neděli na bohoslužbě, a ještě ten den se většinou částka zvládla vybrat. Lidi ve sboru reagovali na okamžitý potřeby okamžitě. Potenciál společenství pořád aktivně reagovat na krizové situace tam určitě je. Ochota lidí ve Sboru je a kdyby nebyla, bylo by to podle mého názoru špatně.*

Výzkumník: V čem vidíte silné stránky a v čem slabiny diakonie ve vašem Sboru?

Respondent 4: *Silnou stránkou je soudržnost lidí ve sboru, lidi jsou schopní a ochotní pomáhat. Kdyby to tam nebylo, tak si myslím, že je to špatně a můžeme církev rozpustit, mohlo by jít jen o nějaký zájmový klub. Slabou stránkou vidím to, že sbor nemá nikoho, kdo by si vzal na starost vyhledávání potřeb jedinců, kteří to v dané situaci potřebují. Je těžké někoho takového najít, protože se těžko ta jeho práce uchopuje.*

Abstrakt

HUTAŘOVÁ, S. *Diakonický rozměr života církevního sboru*. České Budějovice 2024. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra sociální a charitativní práce. Vedoucí práce Mgr. Karel Šimr, Ph.D.

Klíčová slova: Diakonie, služba, sociální práce, formy diakonie, církev, sbor, společenství, Havlíčkův Brod

Bakalářská práce pojednává o diakonickém rozměru daného církevního sboru. Teoretická část popisuje diakonii, jako součást Církve na základě konstitutivních prvků. Zabývá se historií, diverzitou forem diakonie a mapováním aktivit konkrétního sboru. Výzkumné šetření přináší názor čtyř členů Sboru Církve bratrské v Havlíčkově Brodě. Snahou je lépe zmapovat a zkoumat myšlenky spojené s diakonií v rámci sboru. Jde o výzkumné šetření, pomocí kvalitativního výzkumu s využitím metody polostrukturovaného rozhovoru.

Abstract

HUTAŘOVÁ, S. The diaconal dimension of the life of a church congregation. České Budějovice 2024. Bachelor Thesis, University of South Bohemia in České Budějovice. Faculty of Theology. Department of Social and Charitable work. Thesis supervisor Mgr. Karel Šimr, Ph.D.

Keywords: Diakonia, service, social work, forms of diakonia, church, congregation, community, Havlíčkův Brod

The bachelor thesis deals with the diaconal dimension of the church congregation. The theoretical part describes diakonia as a part of the church on the basis of constitutive elements. It deals with the history, diversity of forms of diakonia and mapping the activities of a particular congregation. The research investigation presents the opinion of four respondent of the Church of the Brethren congregation in Havlíčkův Brod. It seeks to better map and explore ideas related to diakonia within the congregation. It is a research inquiry, using qualitative research with a semi-structured interview method.